

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра ветеринарної хірургії ім. акад. І.О. Поваженка

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет ветеринарної медицини
“01” _____ червня _____ 2026_ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВЕТЕРИНАРНІ ПРЕВЕНТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НЕЗАРАЗНИХ ХВОРОБ ВРХ»**

Галузь знань: 21 «Ветеринарія»

Спеціальність: «211 Ветеринарна медицина»

Освітня програма: «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробники:

доцент, кандидат ветеринарних наук, доцент Володимир ТКАЧЕНКО,
старший викладач Дмитро ТАРНАВСЬКИЙ

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

«Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб ВРХ» є мультипредметною вибірковою дисципліною для студентів, які здобувають освітній ступінь «Магістр», основною метою якої є підготовка вузькопрофільних спеціалістів з поглибленими знаннями способів діагностики, сучасних підходів лікування та профілактики незаразних хвороб великої рогатої худоби.

Хірургічна патологія становить значну частку в структурі незаразних хвороб великої рогатої худоби, тому знання основних превентивних методів її запобігання, топографічних особливостей розташування органів і тканин у цього виду тварин з їх проекцією на шкіру задля правильного вибору оперативного доступу, основних правил та способів виконання хірургічних операцій, закономірностей виникнення хірургічної патології та її основних симптомів є важливою для підготовки фахівців відповідного профілю.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»	
Освітня програма	<i>«Ветеринарна медицина»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>Вибіркова</i>	
Загальна кількість годин	<i>120</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>4</i>	
Кількість змістових модулів	<i>2</i>	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	<i>6</i>	-
Семестр	<i>12</i>	-
Лекційні заняття	<i>15 год</i>	-
Практичні, семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	<i>30 год</i>	-
Самостійна робота	<i>75 год</i>	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>3 год.</i>	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – удосконалення та поглиблення теоретичних знань і практичних навичок із профілактики, ранньої діагностики та лікування хірургічних хвороб ВРХ (вивчення їх етіології, патогенезу, симптомів, перебігу, прогнозу та диференціальної діагностики) з метою використання їх у клінічній ветеринарній медицині.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню дисципліни «Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб ВРХ»:

Анатомія свійських тварин; Цитологія, гістологія, ембріологія; Ветеринарна мікробіологія; Біохімія т-н з осн.фіз.і кол.хімії; Фізіологія тварин; Годівля тварин; Ветеринарна імунологія; Ветеринарна вірусологія; Гігієна тварин; Клінічна діагностика хвороб тварин; Оперативна хірургія, топографічна анатомія та анестезіологія; Ветеринарна фармакологія; Паразитологія та інвазійні хвороби; Ветеринарна клінічна біохімія; Акушерство, гінекологія і біотехнологія відтворення тварин з основами андрології; Загальна і спеціальна хірургія; Внутрішні хвороби тварин; Ветеринарна токсикологія; Епізоотологія та інфекційні хвороби; Репродуктологія тварин; Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

СК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

СК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

СК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

Програмні результати навчання

ПРН 6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 11. Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.

ПРН 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

Компетенції Першого дня, відповідно з вимогами Європейського Союзу

1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.

4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці

9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.
10. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.
12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.
18. Проводити повне клінічне обстеження та демонструвати особисту здатність до прийняття самостійних клінічних рішень.
19. Розробляти відповідні плани лікування пацієнтів та проводити лікування в інтересах кожної тварини під опікою, використовуючи доступні ресурси, а також надавати відповідні власні міркування щодо охорони здоров'я тварини та людини та навколишнього середовища.
20. Надавати невідкладну і першу медичну допомогу тваринам поширених видів. Розставляти пріоритети та розподіляти ресурси відповідно до кожної конкретної ситуації.
24. Використовувати базове діагностичне обладнання та ефективно проводити обстеження тварин відповідно до конкретного випадку, згідно з належною практикою охорони здоров'я та біобезпеки і чинними нормативними документами. Розуміти внесок цифрових інструментів та штучного інтелекту у теорію і практику ветеринарної медицини.
25. Розпізнавати ознаки можливих захворювань тварин, що підлягають повідомленню до відповідних державних органів, зоонозів, а також ознак жорстокого поводження з тваринами та вживати відповідних заходів, у тому числі повідомляти відповідні органи влади.
27. Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.
30. Належним чином виконувати асептичні процедури.
31. Безпечно проводити тварині седацію, загальну та регіональну анестезію; застосовувати хімічні методи витримки.
32. Оцінювати стан больової реакції тварини, управляти болем та запобігати завчасно тварині болю.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Травматизм та інфекція у скотарстві, методи превенції.							
Тема 1. Попередження закритих механічних пошкоджень у ВРХ.	1-2	14	1		4	-	9
Тема 2. Фіксація та методи знеболення великої рогатої худоби при операціях	3-4	16	2		4	-	10
Тема 3. Особливості лікування ран у ВРХ.	5-6	15	2		4	-	9
Тема 4. Аеробна та анаеробна інфекції у ВРХ.	7-8	15	2		4	-	9

Разом за змістовний модуль 1		60	7		16	-	37
Змістовий модуль 2. Оперативні втручання як спосіб терапії і профілактики у скотарстві							
Тема 5 Хірургічні втручання на статевих органах бугаїв за патології.	9-10	18	2		4	-	12
Тема 6. Абдомінальна патологія та методи хірургічного лікування у ВРХ.	11-13	24	4		6	-	14
Тема 7 Ортопедія великої рогатої худоби	14-15	18	2		4	-	12
Разом за змістовний модуль 2		60	8		14	-	38
Усього годин		120	15		30	-	75

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Попередження закритих механічних пошкоджень у ВРХ.	3
2	Фіксація та методи знеболення великої рогатої худоби при операціях	2
3	Особливості лікування ран у ВРХ.	2
4	Аеробна та анаеробна інфекції у ВРХ.	2
5	Хірургічні втручання на статевих органах бугаїв за патології.	2
6	Абдомінальна патологія та методи хірургічного лікування у ВРХ..	2
7	Ортопедія великої рогатої худоби	2
Всього		15

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Методи фіксації ВРХ за різноманітних патологій.	2
2	Нейролептаналгезія ВРХ	2
3	Регіонарна та провідникова анестезія ділянки голови та шиї ВРХ	2
4	Регіонарна та провідникова анестезія грудної та черевної стінки ВРХ	2
5	Хірургічне лікування ВРХ за раневого процесу в умовах безприв'язного утримання корів.	2
6	Особливості лікування високопродуктивних корів за хвороб опорно-рухового апарату	
7	Лікування аеробної та анаеробної інфекції у ВРХ.	2
8	Застосування неспецифічної терапії ВРХ за хірургічної інфекції	2
9	Постановка втихомирювального кільця та методи ринопластики у ВРХ	2
10	Попередження рогоутворення та декорнуація ВРХ	2
11	Техніка оперативного втручання при грижах черевної стінки та промежени.	2

12	Оперативні втручання в ділянці черевної порожнини у ВРХ: зміщення сичуга з використанням ендоскопії.	2
13	Операції за доброякісних утворень шкіри ВРХ.	2
14	Профілактика та лікування пододерматитів у ВРХ.	2
15	Засоби та методи ортопедичної розчистки ВРХ.	2
Всього		30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Поняття травма і травматизм.	4
2	Відкриті механічні пошкодження у ВРХ.	2
3	Особливості лікування ран у ВРХ.	4
4	Електротравми, опіки, відмороження	4
5	Лімфангіти та лімфонодуліти ВРХ	2
6	Неспецифічна хірургічна інфекція у ВРХ.	4
7	Специфічна хірургічна інфекція ВРХ.	4
8	Папіломатози	2
9	Міозити	4
10	Тендиніти та тендовагиніти	4
11	Хвороби кісток у ВРХ.	2
12	Артрити та артрози ВРХ.	4
13	Інородні тіла в тканинах та органах .	4
14	Неспецифічна терапія ВРХ за хірургічної інфекції	2
15	Патогенетичної терапії.	4
16	Методи фіксації та повал корів і бугаїв.	2
17	Нейролептаналгезія	4
18	Топографічна анатомія ділянки голови ВРХ. Техніка оперативних втручань	4
19	Топографічна анатомія ділянки шиї корів. Техніка оперативних втручань	2
20	Топографічна анатомія черевної стінки. Техніка оперативних втручань	4
21	Топографічна анатомія органів тазової порожнини. Техніка оперативних втручань	4
22	Хвороби кінцівок у ВРХ. Техніка оперативних втручань	2
23	Хвороби копитець у ВРХ. Техніка оперативних втручань	3
	Разом	75

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

- усне та письмове опитування;
- екзамен;
- тестування;
- захист практичних робіт;
- реферати;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебатів;

– метод командної роботи;

8.Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Травматизм та інфекція у скотарстві, методи превенції.		
Лабораторна робота 1.	Знати способи фіксації тварин і правила безпеки при роботі з тваринами. Вміти застосовувати принципи біобезпеки і біозахисту при проведенні операцій.	7
Лабораторна робота 2.	Знати місцеву реакцію організму на травму: запальні процеси та загальні методи лікування тварин при запальних процесах.	7
Лабораторна робота 3.	Знати способи місцевої анестезії і вміти їх застосовувати для тварин. Знати місцеві анестетики та вміти їх застосовувати для поверхневої, інфільтраційної анестезії ускладнень під час анестезії.	7
Лабораторна робота 4.	Знати і вміти застосовувати способи анестезії, премедикації, загального знеболювання, наркозу у ВРХ.	7
Лабораторна робота 5.	Вміти диференціювати відкриті і закриті механічні пошкодження	7
Лабораторна робота 6.	Знати техніку дослідження загального стану пораненої тварини, вміти проводити дослідження рани, хірургічну обробку та лікування ран	7
Лабораторна робота 7.	Вивчити види та клінічні прояви хірургічної інфекції у тварин. Вміти діагностувати сепсис, вивчити класифікацію, клінічну картину, методи лікування та профілактики його у тварин.	7
Лабораторна робота 8.	Вивчити профілактику гнійної хірургічної інфекції ВРХ, знати методи лікування.	7
Самостійна робота		14
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Оперативні втручання як спосіб терапії і профілактики у скотарстві		
Лабораторна робота 9.	Знати оперативну хірургія репродуктивних органів ВРХ.	7
Лабораторна робота 10.	Знати профілактику ранніх та пізніх післякастраційних ускладнень	7
Лабораторна робота 11.	Знати техніку проведення типових операцій при грижах. Герніотомія.	7

Лабораторна робота 12.	Знати оперативні втручання в ділянці черевної порожнини у ВРХ. Вміти проводити руменотомію, операції по зміщенню сичуга, ентеротомія, кесарів розтин.	7
Лабораторна робота 13.	Знати операції в ділянці анусу, виворіт прямої кишки.	7
Лабораторна робота 14.	Знати профілактику та лікування хірургічних захворювань кінцівок у ВРХ.	7
Лабораторна робота 15.	Знати профілактику та вміти лікувати хірургічні захворювання дистального відділу кінцівок у ВРХ.	7
Самостійна робота		21
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота		(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70
Екзамен/залік		30
Всього за курс		(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

- 9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=731>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб великої рогатої худоби (хірургічні хвороби): навч. посіб. / В. В. Ткаченко, М. О. Малюк, Д. В. Тарнавський, В. В. Климчук; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - Київ : Ямчинський О. В., 2024. - 208 с.
2. Сухонос В.П., Куліда М.А., Солонін П.К., Ткаченко С.М., Ткаченко В.В. Оперативна хірургія (частина 1). Київ, 2018.- 460 с.
3. Оперативна хірургія з основами топографічної анатомії, анестезіології (частина 1) Сухонос В.П., Малюк М.О.,Куліда М.А., Солонін П.К., Ткаченко С.М., Ткаченко В.В., Дорошук В.О. – Київ, НУБіП України, 2021 .- 460 с.
4. Оперативна хірургія з основами топографічної анатомії, анестезіології (частина 2) Сухонос В.П., Малюк М.О.,Куліда М.А., Солонін П.К., Ткаченко С.М., Ткаченко В.В., Шупик О.В., Климчук В.В., Тарнавський Д.В. – Київ НУБіП -2022 .- 370 с.
5. Auer, J.A, & Stick, J.A. (eds.) (2012) *Equine Surgery*, 4th edition, Section XII: Musculoskeletal System, Elsevier Saunders, pp. 994-1487.
6. Baird AN. Chapter 13. *Bovine Gastrointestinal Surgery*. In: Turner and McIlwraith's Techniques in Large Animal Surgery, 4th Edition. Hendrickson DA, Baird AN (Eds). John Wiley & Sons Inc, 2013, pp. 211-232.
7. Кас G, Masmеjean E, Gueneret M, et al. (2009) Bactericidal efficacy of a 1.5 min surgical hand-rubbing protocol underin-use conditions. *Journal of Hospital Infection*, 72(2):135-9
8. Howe, L. M., & Boothe, H. W. (2006). Antimicrobial use in the surgical patient. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*, 36(5), 1049–60.
9. Tobias KM, Van Amstel SR. Modified proximal perineal urethrostomy technique for treatment of urethral stricture in goats. *Vet Surg* 42 (2013) 455–462.